

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน¹

รัฐธรรมนูญ ภูษินาพันธ์²

วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายอาวุธปืน คือ การควบคุมการมีและใช้อาวุธปืน เพื่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน โดยจำกัดการเข้าถึงอาวุธปืน การใช้ และการครอบครองอย่างไม่เหมาะสม กฎหมายเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม ลดความรุนแรง และสร้างความมั่นคงในสังคม

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบว่ากฎหมายอาวุธปืนของไทยไม่ได้ควบคุมการมีและการใช้อาวุธอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน เช่น

เหตุการณ์โจรกรรมร้านทองในจังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ.2563 ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก โดยในภายหลังทราบว่าผู้ก่อเหตุซึ่งเป็นถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งหนึ่งได้อาวุธปืนมาจากบิดา เหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับมาตรการควบคุมอาวุธปืนในกรณีที่ได้รับอาวุธปืน

เหตุการณ์กราดยิงในศูนย์เด็กเล็กจังหวัดหนองบัวลำภูในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งผู้ก่อเหตุเป็นอดีตข้าราชการตำรวจที่มีอาการทางจิตได้ใช้ปืนสังหารเด็กเล็กและเจ้าหน้าที่ในสถานที่ราชการ ทำให้เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาการครอบครองอาวุธปืนของบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตและประวัติพฤติกรรมรุนแรง

ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า กฎหมายการควบคุมอาวุธปืนของไทยยังไม่สามารถควบคุมการมีและการใช้อาวุธปืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน อันเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาวุธปืน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือรองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตันศิริ และรองศาสตราจารย์ สุทธิณี รัตนวราห

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี

จากข้อเท็จจริงและปัญหาข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาการวิจัย (Research Problems) เกี่ยวกับข้อจำกัดทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อควบคุมอาวุธปืน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 6 ประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “อาวุธปืน”

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4 ได้ให้นิยามคำว่า “อาวุธปืน” ไว้ว่า “อาวุธปืน หมายความว่ารวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือลงดินของแก๊ส หรืออัดลม หรือเครื่องกลใด ๆ” ซึ่งเป็นการกำหนดนิยามที่อิงอยู่กับอาวุธที่ใช้พลังงานจากการระเบิดหรือแรงดันของแก๊สและอัดลม แต่ในปัจจุบันยังไม่มีการปรับปรุงเพื่อรองรับการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างเช่น อาวุธที่ผลิตจากเครื่องพิมพ์สามมิติ (3D-printed guns) หรืออาวุธที่ไม่มีหมายเลขทะเบียน (Ghost Guns) ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้และก่อให้เกิดความเสี่ยงทางความมั่นคง

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอาวุธปืน

แม้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องจะกำหนดให้การครอบครองอาวุธปืนต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า อาวุธปืนที่ไม่ได้รับอนุญาตยังสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การลักลอบนำเข้า การซื้อขายในตลาดมืด และการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ อีกทั้ง แม้ผู้ซื้อจะมีคุณสมบัติตามกฎหมายครบถ้วน แต่การอนุญาตยังอยู่ภายใต้ “ดุลพินิจของนายทะเบียน” ซึ่งอาจใช้ปัจจัยอื่นประกอบการพิจารณา เช่น ความจำเป็นในการใช้อาวุธปืนหรือความมั่นคงในพื้นที่นั้น ๆ³ ซึ่งทำให้การควบคุมและการตรวจสอบการได้มาซึ่งอาวุธปืนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัญหาที่สำคัญที่พบได้แก่ การได้มาซึ่งอาวุธปืนโดยมิชอบ การได้มาซึ่งอาวุธปืนจากหน่วยงานรัฐ และการได้มาจากการถ่ายโอนผ่านมรดก ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นช่องโหว่ที่ทำให้การควบคุมการครอบครองอาวุธปืนในประเทศไทยมีข้อจำกัด

ปัญหาประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ในการขออนุญาตใบอนุญาต และคุณสมบัติของผู้ที่จะครอบครองอาวุธปืน

ปัจจุบันยังพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขออนุญาต ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้ และการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นมาตรฐาน ซึ่งปัญหาสำคัญในประเด็นนี้ประกอบด้วย

1) การให้อำนาจดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการพิจารณาอนุญาตหรือปฏิเสธการออกใบอนุญาตโดยใช้ดุลพินิจ โดยไม่มีแนวทางหรือหลักเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรกำกับ ส่งผลให้เกิดความ

³ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, “ขั้นตอนการดำเนินการออกใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว,” 22 กันยายน 2564.

ไม่สม่ำเสมอในการบังคับใช้กฎหมาย และอาจทำให้ผู้ยื่นคำขอได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันแม้มีคุณสมบัติเหมือนกัน และ

2) ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ซึ่งแม้กฎหมายกำหนดว่าอายุขั้นต่ำของผู้ขอใบอนุญาตต้องไม่น้อยกว่า 20 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าในกรณีที่ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส จะสามารถยื่นขอใบอนุญาตได้หรือไม่ ซึ่งสร้างความไม่แน่นอนในทางปฏิบัติ และอาจขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ

ปัญหาประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลอาวุธปืน

ปัจจุบันการควบคุมอาวุธปืนในประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย โดยการแบ่งอำนาจระหว่างพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดอย่างชัดเจน ซึ่งในกรุงเทพฯ อำนาจอยู่ที่นายทะเบียนกลาง ขณะที่ต่างจังหวัดอยู่ภายใต้ผู้ว่าราชการจังหวัด การแบ่งอำนาจเช่นนี้ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความแตกต่างในการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในแต่ละพื้นที่

นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เช่น พื้นที่ชายแดน ยังพบว่ามีกรณีลักลอบนำเข้าอาวุธปืนผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ขณะที่มาตรการควบคุมในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่แตกต่างจากพื้นที่ทั่วไป

ปัญหาประการที่ห้า ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแล และการควบคุมอาวุธปืน และการควบคุมอาวุธปืน

แม้พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต การพกพา และการจำหน่ายอาวุธปืนแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดหลายประการที่ควรได้รับการพิจารณา และปรับปรุง ดังนี้

1) ระยะเวลาของใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืน โดยปัจจุบันใบอนุญาต ป.4 ไม่มีการกำหนดอายุหรือระยะเวลาการต่ออายุ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่มีการประเมินความเหมาะสมของผู้ครอบครองอาวุธปืนในระยะยาว

2) การควบคุมการจำหน่ายอาวุธปืนผ่านช่องทางออนไลน์ โดยแม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้การจำหน่ายอาวุธปืนต้องได้รับอนุญาตจากรัฐ แต่ยังไม่มียกเว้นเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้ยังมีช่องโหว่ในการลักลอบซื้อขายอาวุธปืนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

3) เงื่อนไขการพกพาอาวุธปืนในที่สาธารณะ โดยกฎหมายอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนได้ในกรณี “จำเป็นและเร่งด่วน” แต่ไม่ได้กำหนดความหมายของคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความและการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่สม่ำเสมอ

4) ปัจจุบันยังไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับกรณีที่เจ้าของอาวุธปืนทำอาวุธปืนสูญหาย หรือโอนให้ผู้อื่นโดยมิชอบ ซึ่งอาจนำไปสู่การแพร่กระจายของอาวุธปืนไปสู่ตลาดมืด โดยไม่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งประเด็นเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการทบทวนบทบัญญัติของกฎหมายอาวุธปืนในไทยให้มีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับแนวทางของประเทศที่มีการควบคุมอาวุธปืนอย่างเข้มงวด ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับมาตรการควบคุมอาวุธปืนของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาประการสุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการลงโทษในคดีอาวุธปืน

แม้พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ จะมีบทบัญญัติที่กำหนดโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดในหลายด้านที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยสามารถแยกประเด็นพิจารณาได้ ดังนี้

1) **เงื่อนไขของการเพิกถอนใบอนุญาต** แม้กฎหมายจะให้อำนาจนายทะเบียนในการเพิกถอนใบอนุญาตในกรณีที่ผู้ถือใบอนุญาตไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมหรือฝ่าฝืนกฎหมาย แต่กลับไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการระบุว่าการกระทำลักษณะใดที่เพียงพอสำหรับการเพิกถอน เช่น ความผิดอาญา ระดับใด หรือภาวะสุขภาพจิตแบบใดที่ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการถือครองอาวุธปืน

2) **ดุลยพินิจในการออกหรือปฏิเสธใบอนุญาต** ซึ่งกฎหมายให้อำนาจดุลยพินิจแก่เจ้าหน้าที่ในการอนุมัติหรือปฏิเสธใบอนุญาต แต่ไม่ได้กำหนดแนวทางหรือกรอบการพิจารณาที่ชัดเจน ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่สม่ำเสมอในการตัดสินใจ และก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือความเหลื่อมล้ำ

3) **แนวทางการจัดการอาวุธปืนที่ถูกริบ** แม้กฎหมายจะระบุว่าอาวุธปืนที่ถูกริบตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่กลับไม่มีข้อกำหนดว่าทรัพย์สินดังกล่าวควรดำเนินการอย่างไร เช่น ควรถูกทำลายหรือสามารถจำหน่ายต่อได้อย่างถูกต้องกฎหมาย ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอน และสร้างช่องว่างให้เกิดปัญหาในอนาคต

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “อาวุธปืน”

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ให้นิยาม “อาวุธปืน” ตามลักษณะทางกายภาพและกลไกการทำงานแบบดั้งเดิม เช่น ปืนดินปืน ปืนแก๊ส หรือปืนอัดลม โดยยังไม่ครอบคลุมอาวุธสมัยใหม่ที่เกิดจากเทคโนโลยีใหม่ เช่น ปืนพิมพ์สามมิติ (3D-printed firearms) หรือปืนผี (Ghost Guns) และอาวุธจำลองที่สามารถดัดแปลงให้ยิงได้จริง ทำให้เกิดช่องโหว่ทางกฎหมายและความเสี่ยงด้านความมั่นคง

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ญี่ปุ่นได้ขยายความหมายครอบคลุมถึงอุปกรณ์ใด ๆ ที่สามารถยิงกระสุนโดยใช้อำนาจจากดินระเบิด หรือแรงอัดแก๊ส หรือแรงดันกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งปืนสั้น ปืนไรเฟิล ปืนลูกซอง และปืนลมบางประเภท⁴ พร้อมระบบทะเบียนและการตรวจสอบเข้มงวด รวมถึงการฝึกอบรมและตรวจสุขภาพจิตผู้ขออนุญาต ส่วนสหราชอาณาจักรนับรวมอาวุธที่ยังไม่สมบูรณ์หรือชิ้นส่วนสำคัญ เช่น โครงปืน (Frame) ลำกล้อง (Barrel) หรือชุดอุปกรณ์ดัดแปลงอื่น ๆ ที่สามารถทำให้ปืนใช้งานได้จริง แม้ในขณะที่ตรวจสอบจะยังไม่สามารถยิงได้ ก็อาจถือเป็น “อาวุธปืน” ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายเช่นกัน⁵ เพื่อป้องกันการประกอบปืนเถื่อนและปืนพิมพ์สามมิติและสำหรับสหรัฐอเมริกา (รัฐแคลิฟอร์เนีย) มีกฎหมายควบคุม Ghost Guns และชิ้นส่วนปืนที่ต้องจดทะเบียน แม้ยังไม่ประกอบเป็นปืนสมบูรณ์

⁴Firearm and Sword Possession Control Law, Article 2

⁵UK Home Office, “Guide on Firearms Licensing Law,” November 2022.

แนวทางเหล่านี้มุ่งเน้น “ศักยภาพในการใช้งานจริงและความเสี่ยงต่อความมั่นคง” มากกว่าลักษณะทางเทคนิคดั้งเดิม จึงช่วยป้องกันช่องโหว่ทางกฎหมายได้ดีกว่า

ดังนั้นเพื่อปิดช่องโหว่ของกฎหมายในเรื่องคำนิยามของอาวุธปืน จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 4 โดยบัญญัติว่า

“อาวุธปืน หมายถึง อาวุธทุกชนิดที่ใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือการอัดแรงดันจากแก๊สหรืออัดลม หรือเครื่องกลไกอื่นใด รวมถึงอาวุธหรือชิ้นส่วนที่สามารถประกอบเป็นอาวุธปืนได้ เช่น ปืนที่ผลิตจากเครื่องพิมพ์สามมิติ หรืออาวุธที่ไม่มีหมายเลขทะเบียน และอาวุธที่สามารถดัดแปลงให้ยิงกระสุนจริงได้ และหมายรวมถึงชิ้นส่วนสำคัญของอาวุธปืน เช่น โคร่งปืน หรือเครื่องรับกลไกปืน ซึ่งหากมีการผลิตครอบครอง หรือจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือเป็นอาวุธปืนตามกฎหมาย”

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอาวุธปืน

1) การได้มาโดยอาวุธปืนโดยมิชอบ

การได้มาซึ่งอาวุธปืนเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของระบบควบคุมอาวุธปืน หากรัฐไม่สามารถควบคุมได้ตั้งแต่ต้นทาง ย่อมทำให้ผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถครอบครองอาวุธและก่อความเสี่ยงต่อความมั่นคงได้ ปัญหาหลักในประเทศไทยคือการได้มาโดยมิชอบ เช่น การลักลอบนำเข้า การซื้อขายผ่านตลาดมืดหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ และการดัดแปลงอาวุธ (เช่น 3D-Printed Gun หรือ BB Gun ที่ปรับใช้ได้จริง) แม้กฎหมายไทยกำหนดโทษชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติยังตรวจสอบและควบคุมได้จำกัด ส่งผลให้กว่าร้อยละ 60 ของอาวุธที่ใช้ก่ออาชญากรรมมาจากตลาดมืด

เมื่อเทียบต่างประเทศพบว่า ญี่ปุ่นควบคุมเข้มแข็งปืนจำลองหรืออุปกรณ์ดัดแปลง และมีโทษรุนแรง ส่วนสหราชอาณาจักรควบคุมครอบคลุมถึงชิ้นส่วนปืนและมีระบบติดตามข้ามเขต และสำหรับสหรัฐฯ (รัฐแคลิฟอร์เนีย) แม้มีการครอบครองสูง แต่ควบคุม “Ghost Guns” และบังคับขึ้นทะเบียนชิ้นส่วนปืน ขณะที่บางรัฐยังมีช่องโหว่ “Gun Show Loophole”

เพื่อเป็นการทำให้ระบบการควบคุมอาวุธปืนในประเทศไทยมีประสิทธิภาพในการป้องกันการได้มาซึ่งอาวุธที่ไม่ได้รับอนุญาต เห็นควรให้นำมาตรการของสหราชอาณาจักรมาปรับใช้ โดยมีการกำหนดให้การครอบครองชิ้นส่วนสำคัญของอาวุธ เช่น โคร่งปืน หรือเครื่องรับกลไกปืน ซึ่งสามารถประกอบเป็นอาวุธได้ ถือเป็นอาวุธปืนตามกฎหมาย หากถูกผลิตหรือจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ปืนสมบูรณ์ก็ตาม นอกจากนี้ การควบคุมการซื้อขายชิ้นส่วนอาวุธปืนเหล่านี้อย่างเข้มงวด ทำให้สามารถลดช่องโหว่ในการได้มาซึ่งอาวุธปืนผิดกฎหมาย

2) การได้มาซึ่งอาวุธปืนโดยหน้าที่

การครอบครองอาวุธปืนโดยหน้าที่ หมายถึงกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ตำรวจ ทหาร หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ได้รับสิทธิครอบครองอาวุธตามตำแหน่งงาน แม้เป็นการครอบครองที่ชอบด้วย

กฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติพบว่าจากระบบกำกับดูแลที่รัดกุมทำให้เกิดปัญหาอาวุธรั่วไหล สูญหาย หรือถูกนำไปใช้โดยมิชอบ ปัจจุบันกฎหมายไทยอาศัยเพียงระเบียบภายในหน่วยงาน ไม่มีบทบัญญัติชัดเจนเรื่องการตรวจสอบการเบิกคืน หรือความรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหาย ส่งผลให้อาวุธบางส่วนหลุดเข้าสู่ตลาดมืด หรือถูกใช้ในการก่ออาชญากรรม

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรกำหนดระบบควบคุมเข้มงวด เช่น ห้ามเจ้าหน้าที่ครอบครองปืนนอกเวลาราชการบังคับเก็บอาวุธในสถานที่เฉพาะ มีระบบบันทึกการเบิกคืนและตรวจสอบด้วยกล้องวงจรปิด รวมทั้งมีการฝึกอบรมซ้ำและการสอบสวนทันที หากมีเหตุใช้อาวุธผิดระเบียบ ส่วนสหรัฐอเมริกาจะมีแนวทางที่แตกต่างกันไม่ตามรัฐ โดยรัฐที่เข้มงวดอย่างแคลิฟอร์เนีย ได้กำหนดให้มีระบบบันทึกและตรวจสอบการใช้อาวุธอย่างชัดเจน

เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 โดยบัญญัติว่า

มาตรา 7 จากเดิม

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื่อ มี ไซ้ สั้ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะ
ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

แก้ไขใหม่

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื่อ มี ไซ้ สั้ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะ
ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ รวมถึงการจัดทำทะเบียนอาวุธและการติดตามการใช้งานอาวุธปืนที่
ได้รับอนุญาต”

มาตรา 8 จากเดิม

“ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งมิใช่สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้
มีและใช้”

แก้ไขใหม่

“ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งมิใช่สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้
มีและใช้ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

มาตรา 9 จากเดิม

“ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ให้ออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้
ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬาหรือยิงสัตว์ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับอาวุธปืนแต่ละ
กระบอก”

แก้ไขใหม่

“ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนจะออกให้แก่บุคคลเพื่อใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการทำกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การกีฬา การยิงสัตว์ หรือกิจกรรมที่กฎหมายกำหนด”

ใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งนั้นจะออกให้สำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอกและจะมีการบันทึกข้อมูล การใช้งานและการตรวจสอบการครอบครองอย่างต่อเนื่อง”

3) ปัญหาการได้มาซึ่งอาวุธปืนโดยมรดก

การได้มาซึ่งอาวุธปืน โดยมรดกเป็นช่องโหว่สำคัญในระบบควบคุมอาวุธปืนของไทย เนื่องจากผู้รับมรดกสามารถครอบครองอาวุธปืนได้โดยไม่ผ่านกระบวนการกั้นกรองหรืออนุญาตจากรัฐ โดยตรง ทำให้เสี่ยงต่อการครอบครองโดยบุคคลที่ไม่เหมาะสม เช่น ผู้มีประวัติอาชญากรรมหรือขาดความรู้ด้านการเก็บรักษาและการใช้งานที่ปลอดภัย ปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่มียกเว้นที่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการโอนอาวุธปืนจากผู้ตายไปยังทายาท ทำให้เกิดปัญหาการครอบครองต่อโดยไม่ขออนุญาต การขายต่อโดยไม่แจ้งหรือการหลุดรอดสู่ตลาดมืด

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ญี่ปุ่นห้ามโอนอาวุธปืน โดยมรดกเด็ดขาดและต้องส่งคืนรัฐ สหราชอาณาจักรกำหนดให้ผู้รับมรดกต้องมีใบอนุญาตหรือโอนให้ผู้มีสิทธิภายในเวลาที่กำหนด ส่วนสหรัฐอเมริกากำหนดแตกต่างตามแต่ละรัฐ โดยบางรัฐเข้มงวดต้องแจ้งและลงทะเบียนใหม่ ขณะที่บางรัฐอนุญาตให้ถ่ายโอนภายในครอบครัวได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการปิดช่องโหว่ทางกฎหมายของปัญหาการได้มาซึ่งอาวุธปืนโดยมรดก จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7/1 โดยบัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองหรือได้รับมาซึ่งอาวุธปืนจากการถ่ายโอนทางมรดก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องถิ่น โดยจะต้องแจ้งการครอบครองภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากได้รับมรดก และขอใบอนุญาตจากนายทะเบียนตามที่กำหนดในกฎหมาย”

ปัญหาประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ในการขออนุญาต และคุณสมบัติของผู้ที่จะครอบครองอาวุธปืน

การออกใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนเป็นมาตรการสำคัญของรัฐในการคัดกรองและควบคุมการเข้าถึงอาวุธปืน โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์ครอบครองต้องผ่านกระบวนการอนุญาตตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ซึ่งมอบอำนาจให้นายทะเบียนใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุญาต อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติระบบการอนุญาตยังขาดความโปร่งใสและมีช่องโหว่ที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพิจารณาอาจทำให้บุคคลที่มีพฤติกรรมหรือประวัติไม่เหมาะสมได้รับอนุญาตครอบครองอาวุธปืน ส่งผลต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของสังคม

1) ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจดุลยพินิจของนายทะเบียน

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจออกใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนโดยใช้ดุลยพินิจตามเหตุผล “จำเป็นสมควร” แต่ในทางปฏิบัติพบปัญหาสำคัญ คือ ขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่แน่นอน และเสี่ยงต่อการอนุญาตให้ผู้นิไม่เหมาะสมครอบครองอาวุธได้ง่าย อีกทั้งระบบตรวจสอบประวัติยังไม่ครบถ้วน ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลด้านประวัติอาชญากรรม ประวัติการใช้สารเสพติด หรือปัญหาสุขภาพจิต

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ประเทศที่มีระบบเข้มงวด เช่น ญี่ปุ่นซึ่งเน้นการตรวจสอบคุณสมบัติของ ผู้ขออนุญาต การตรวจสอบสถานที่เก็บรักษา และการติดตามหลังการอนุญาตในระยะยาว ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็น หน่วยงานกลางที่กำหนดนโยบาย กำกับดูแลและจัดทำสถิติเกี่ยวกับการครอบครองอาวุธปืน รวมถึงออกแนวทางการควบคุม เช่น การจำแนกประเภทของปืนที่สามารถอนุญาตได้ และการตีความมาตรฐานความปลอดภัยในระดับประเทศ⁶ และสหราชอาณาจักร มีการกำหนดเกณฑ์บังคับ ตรวจสอบประวัติรอบด้าน สัมภาษณ์ครอบครัวและชุมชน กำหนดวัตถุประสงค์การครอบครองที่ชัดเจน และมีระบบอุทธรณ์คำสั่งปฏิเสธใบอนุญาต ขณะที่สหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการ Background Check ผ่านระบบ NICS เป็นมาตรฐานในหลายรัฐ

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอำนาจดุลยพินิจของนายทะเบียน จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 และมาตรา 13/1 ของพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยบัญญัติว่า

มาตรา 12 จากเดิม

“อาวุธปืนซึ่งได้รับอนุญาตให้มีไว้เพื่อเก็บนั้น ห้ามมิให้ยิงและห้ามมิให้มีเครื่องกระสุนปืนไว้สำหรับอาวุธปืนนั้น”

แก้ไขใหม่

“อาวุธปืนซึ่งได้รับอนุญาตให้เก็บไว้สำหรับการสะสมหรือเก็บรักษาเท่านั้น ห้ามมิให้ยิงหรือใช้ในการกระทำอื่นใด รวมถึงห้ามมิให้มีเครื่องกระสุนปืนไว้สำหรับอาวุธปืนนั้น”

โดยการเพิ่มความชัดเจนในการห้ามใช้หรือยิงอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตให้เก็บสะสม เพื่อป้องกันการนำอาวุธไปใช้ในทางที่ผิด และเน้นว่าการครอบครองและการใช้ปืนต้องแยกประเภทตามลักษณะการใช้งาน

มาตรา 13(1) จากเดิม

“ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญาดังต่อไปนี้

⁶NPA, **Organized Crime Department** [Online], available URL: https://www.npa.go.jp/english/bureau/organized_crime_department/index.html, 2025 (April, 5).

(ก) มาตรา 97 ถึงมาตรา 111 มาตรา 120 มาตรา 177 ถึงมาตรา 183 มาตรา 249
มาตรา 250 หรือมาตรา 293 ถึงมาตรา 303

(ข) มาตรา 254 ถึงมาตรา 257 และพันโทยังไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันพันโทถึงวัน
ยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีความความผิดที่กระทำโดยจำเป็นหรือเพื่อ
ป้องกันหรือโดยฉุ่ยวโทสะ”

แก้ไขใหม่

“ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาในคดีถึงที่สุดให้ต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญา”

รวมถึงบัญญัติเพิ่มเติมในวรรคใหม่ว่า

“ในกรณีที่บุคคลกระทำความผิดตามที่กำหนดในมาตรา 13(1) และความผิดนั้นเกิดจากการ
กระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ ให้นายทะเบียนอาจจะใช้ดุลยพินิจในการออกใบอนุญาตตาม
ความในหมวดนี้ได้ หากบุคคลดังกล่าวได้แสดงเหตุผลที่สมควรและเหมาะสมในการครอบครองหรือใช้
อาวุธปืน โดยทั้งนี้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

2) ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขด้านอายุขั้นต่ำของผู้ขอใบอนุญาต

ประเทศไทยกำหนดอายุขั้นต่ำผู้ขอใบอนุญาตไว้ที่ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ระบุไว้เพียงใน

กฎกระทรวง ไม่ใช่ด้วยบทกฎหมายหลัก และใช้ตัวเลขอายุเพียงเกณฑ์เดียว โดยไม่ได้พิจารณาประวัติ
สุขภาพจิต พฤติกรรมรุนแรง หรือภูมิหลังครอบครัว ทำให้ไม่เพียงพอในการคัดกรองผู้มีความเสี่ยงต่อสังคม
 อีกทั้งยังไม่มีมาตรการแยกประเภทใบอนุญาตตามวัตถุประสงค์ เช่น กีฬา ป้องกันตัว หรือสะสม

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ญี่ปุ่นใช้อายุขั้นต่ำ 20 ปี ร่วมกับการตรวจสอบ
หลายขั้นตอน เช่น การสอบข้อเขียน ปฏิบัติยิงปืน ตรวจสอบสุขภาพจิต และสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด ส่วนสห
ราชอาณาจักร จำกัดอายุขั้นต่ำ 18 ปี พร้อมพิจารณาวัตถุประสงค์ ประวัติอาชญากรรม และสถานที่เก็บปืน
และสำหรับสหรัฐอเมริกา กำหนดอายุขั้นต่ำ 18-21 ปี ขึ้นกับประเภทปืน และใช้ระบบตรวจสอบประวัติผู้
ซื้อ (NICS)

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขด้านอายุขั้นต่ำของผู้ขอใบอนุญาต จึงเห็นควรให้
แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13 ทวิ โดยบัญญัติว่า

“ผู้ขอใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการ
ปฏิบัติตามคำสั่งของหน่วยงานราชการที่ได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลตามระเบียบที่กำหนด

หากฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ หากผู้กระทำความผิดได้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดซ้ำในระหว่างที่ยังคงต้องรับโทษอยู่ภายใน
ระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการตัดสินโทษครั้งแรก จะต้องรับโทษเพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของการ

ฝ่าฝืน ซึ่งอาจรวมถึงการ เพิกถอนสิทธิในการครอบครองอาวุธปืน และการดำเนินการตามบทลงโทษที่สูงขึ้นตามข้อกำหนดของกฎหมาย”

ปัญหาประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลอาวุธปืน

ระบบการควบคุมอาวุธปืนในประเทศไทยยังประสบปัญหาความไม่เป็นเอกภาพและประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากโครงสร้างการกำกับดูแลกระจายอำนาจระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีหน่วยงานหลายระดับเกี่ยวข้อง เช่น กรมการปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และตำรวจท้องที่ แต่ไม่มีหน่วยงานศูนย์กลางในการกำหนดมาตรฐานและนโยบายร่วม ทำให้การบังคับใช้กฎหมายแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และขาดฐานข้อมูลกลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน ส่งผลต่อการติดตามอาวุธปืนผิดกฎหมายและการตรวจสอบผู้ขอใบอนุญาตอย่างรอบด้าน

ในเขตกรุงเทพมหานคร การควบคุมอยู่ภายใต้ศูนย์บริการประชาชน (วังไซยา) ที่มีความเชี่ยวชาญและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดีกว่า ขณะที่ต่างจังหวัดมีการกระจายอำนาจกว้างขวาง แต่เจ้าหน้าที่ขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการประสานงานระหว่างตำรวจ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานด้านสุขภาพจิตยังไม่สมบูรณ์ ทำให้การตรวจสอบประวัติและประเมินความเสี่ยงผู้ขอใบอนุญาตไม่ทั่วถึง

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา พบว่าประเทศเหล่านี้มีระบบควบคุมอาวุธปืนที่เข้มงวดและเป็นระบบ มีการตรวจสอบประวัติอย่างละเอียด การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การบูรณาการข้อมูล และการใช้มาตรฐานเดียวทั่วประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมอาวุธปืนและลดความเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในทางที่ผิด

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลอาวุธปืน จึงเห็นควรเสนอแนวทางปรับปรุง 7 ประการหลัก ดังนี้

1. จัดตั้งหน่วยงานกลางระดับจังหวัด

จัดตั้ง “ฝ่ายอาวุธปืนและความมั่นคง” ภายใต้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์กลางกำหนดนโยบายมาตรฐาน และตรวจสอบการอนุญาตอาวุธปืนอย่างมีเอกภาพและโปร่งใส

2. จัดทำคู่มือกลางมาตรฐานการอนุญาต

ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันทั่วประเทศ โดยอ้างอิงจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมการปกครอง เพื่อลดความแตกต่างในการตีความและสร้างความยุติธรรมในการพิจารณาใบอนุญาต

3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานความมั่นคง

ให้สามารถตรวจสอบประวัติและประเมินความเสี่ยงผู้ขอใบอนุญาตได้แบบเรียลไทม์และแม่นยำ

4. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พิจารณาใบอนุญาตอย่างมืออาชีพ

เน้นความรู้ด้านอาวุธปืน จิตวิทยา การประเมินพฤติกรรมและความเสี่ยง เพื่อให้การพิจารณามีประสิทธิภาพและตรงตามมาตรฐาน

5. เสริมสร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

สร้างระบบสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตำรวจ ทหาร และฝ่ายปกครอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามและยึดอาวุธปืนผิดกฎหมาย

6. กำหนดระบบตรวจสอบและอุทธรณ์

จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดตรวจสอบกระบวนการอนุญาต และกำหนดช่องทางอุทธรณ์สำหรับผู้ถูกปฏิเสธใบอนุญาต เพื่อสร้างความโปร่งใสและยุติธรรม

7. สร้างความร่วมมือกับภาคประชาชน

ให้ข้อมูลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรายงานและเฝ้าระวังการใช้อาวุธปืนในชุมชน เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่

ปัญหาประการที่ห้า ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแล และการควบคุมอาวุธปืน และการควบคุมอาวุธปืน

การควบคุมอาวุธปืนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความปลอดภัยสาธารณะและการป้องกันอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้และมาตรการควบคุมยังพบปัญหาหลายด้าน ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลอาวุธปืน

ปัจจุบัน ใบอนุญาต ป.4 ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน⁷ มีผลบังคับใช้ ตลอดชีพของผู้ครอบครอง เว้นแต่จะถูกเพิกถอนหรือมีเหตุทางกฎหมายให้สิ้นสุด ซึ่งการไม่มีระยะเวลาจำกัดอาจสร้างปัญหาด้าน ความปลอดภัยสาธารณะ เนื่องจากสถานะของผู้ครอบครองอาจเปลี่ยนไปตามเวลา เช่น ปัญหาสุขภาพจิต พฤติกรรมเสี่ยง หรือการกระทำผิดอาญา

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ประเทศญี่ปุ่นจะมีการประเมินซ้ำทุก 3 ปี ก่อนต่ออายุใบอนุญาต และการตรวจสุขภาพจิตซ้ำเป็นระยะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การถือครองอาวุธปืนมิได้ถือเป็นสิทธิของประชาชน แต่เป็นข้อยกเว้นที่ต้องได้รับการพิสูจน์ความเหมาะสมเป็นรายกรณี⁷ ส่วนสหราชอาณาจักรต่ออายุทุก 5 ปี ภายใต้ Firearms Act 1968 พร้อมตรวจสอบความเหมาะสมโดยตำรวจ และสำหรับสหรัฐอเมริกาใช้การตรวจสอบประวัติผ่าน NICS ของ FBI ก่อนออกใบอนุญาต

แม้ว่าการได้รับใบอนุญาต ป.4 จะเป็นกลไกสำคัญในการคัดกรองผู้ครอบครองอาวุธปืน แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกำหนดระยะเวลาหมดอายุของใบอนุญาตดังกล่าว ทำให้ขาดการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ครอบครองในระยะยาว ส่งผลให้ในกรณีที่ผู้ครอบครองมีพฤติกรรมเสี่ยง หรือมีความเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพจิตภายหลังจากการได้รับอนุญาตแล้ว ยังสามารถถือครองอาวุธปืนต่อไปได้โดยไม่มีการทบทวน โดยผู้เขียนเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 9 โดยบัญญัติเพิ่มวรรคใหม่ว่า

⁷Reagan Gerry, “Changing Perceptions of Gun Control in Japanese Society,” *Drake University Social Science Journal* (2023), pp. 1-16.

“ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนมีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก่อนวันครบกำหนด และต้องผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ หากพ้นกำหนดระยะเวลาโดยไม่ได้ยื่นคำขอต่ออายุ ให้ถือว่าใบอนุญาตดังกล่าวนั้นเป็นอันสิ้นผลในทันที”

2) ปัญหาในการควบคุมการจำหน่ายอาวุธปืนผ่านช่องทางออนไลน์

การซื้อขายอาวุธปืนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และโซเชียลมีเดียกำลังเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและเสี่ยงต่อความปลอดภัยสาธารณะ ในประเทศไทยเนื่องจาก พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 แม้จะกำหนดให้การจำหน่ายปืนต้องได้รับอนุญาต แต่ ยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับการขายออนไลน์ ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายและยากต่อการติดตามผู้กระทำความผิด

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกา การซื้อปืนออนไลน์ต้องผ่านผู้ได้รับใบอนุญาต FFL และตรวจสอบประวัติผ่าน NICS ของ FBI ส่วนญี่ปุ่นห้ามจำหน่ายอาวุธปืนทางออนไลน์โดยเด็ดขาด และสหราชอาณาจักร การขายปืนออนไลน์ต้องผ่านตัวแทนที่ได้รับอนุญาตตาม Firearms Act 1968 และมีการตรวจสอบเข้มงวด

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในการควบคุมการจำหน่ายอาวุธปืนผ่านช่องทางออนไลน์ จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมเพิ่มมาตรา 9/1 โดยบัญญัติว่า

“การจำหน่ายอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือชิ้นส่วนอาวุธปืน โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องได้รับอนุญาตเฉพาะจากนายทะเบียนกลาง หรือหน่วยงานที่รัฐกำหนด และต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ประกอบการจำหน่ายอาวุธปืน โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการลงทะเบียนตัวตน การยืนยันตัวบุคคลผู้ซื้อ และต้องจัดทำบันทึกและรายงานข้อมูลการจำหน่ายต่อหน่วยงานของรัฐตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ต้องจัดให้มีระบบการเก็บรักษาข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถตรวจสอบได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตีความคำว่า “จำเป็นและเร่งด่วน” ในการพกพาอาวุธปืน

ตาม มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ กำหนดว่าผู้ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนสามารถพกพาอาวุธปืนในที่สาธารณะได้ต่อเมื่อมีเหตุ “จำเป็นและเร่งด่วน” แต่กฎหมาย ไม่ได้ให้นิยามชัดเจนของคำดังกล่าว ส่งผลให้การตีความขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่สอดคล้องและไม่เป็นมาตรฐานในการอนุญาต หรือความเสี่ยงต่อการใช้สิทธิโดยไม่เหมาะสม เช่น การพกพาอาวุธปืนโดยไม่จำเป็น หรือการเพิ่มความเสี่ยงต่ออาชญากรรมหรือการใช้อาวุธปืนในทางที่ผิด

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกาหลายรัฐกำหนดสถานการณ์ “จำเป็นและเร่งด่วน” ไว้ชัด ต้องมีเหตุผลตามกฎหมายและหลักฐานความเสี่ยงสมเหตุสมผล ส่วนญี่ปุ่นการพกพาอาวุธปืนเข้มงวดสูง ต้องได้รับอนุญาตพร้อมแสดงเหตุผลที่ชัดเจน เช่น ภัยคุกคามเฉพาะหน้า และสำหรับสหราชอาณาจักร พิจารณาตามหลักเกณฑ์ของ Home Office โดยต้องมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนที่พิสูจน์ได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับกรณีการตีความคำว่า “จำเป็นและเร่งด่วน” ในการพกพาอาวุธปืน จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 8 ทวิ โดยบัญญัติวรรคใหม่ต่อท้ายว่า

“ตามวรรคหนึ่งให้ถือว่ากรณีมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ หมายถึงความถึง กรณีที่ผู้มีอาวุธปืนติดตัวกำลังเผชิญภัยคุกคามต่อชีวิตหรือทรัพย์สินของตนเองหรือบุคคลอื่นอย่างฉับพลัน โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรือกรณีที่มีภารกิจในการขนส่งทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงภายใต้สภาวะที่มีความเสี่ยง โดยมีหลักฐานหรือพฤติการณ์อันสมควรแสดงเหตุจำเป็นดังกล่าว”

4) ปัญหามาตรการลงโทษทางกฎหมายสำหรับกรณีการสูญหายของอาวุธปืน

การสูญหายของอาวุธปืนเป็น ปัญหาสำคัญด้านความมั่นคงและความปลอดภัยสังคมไทย เพราะอาวุธที่หลุดรอดจากการควบคุมอาจถูกนำไปใช้ใน การก่ออาชญากรรม หรือลักลอบเข้าสู่ตลาดมืด ส่งผลให้รัฐควบคุมอาวุธได้ยากขึ้น แม้ พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 21 จะกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งเหตุภายใน 15 วัน และมาตรา 83 กำหนดโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท แต่โทษดังกล่าว อ่อนแรง ไม่สร้างแรงจูงใจให้แจ้งเหตุ ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงรายงานการสูญหาย และเปิดช่องให้อาวุธถูกนำไปใช้ผิดกฎหมาย

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกาหลายรัฐกำหนดให้รายงานการสูญหายภายใน 5 วัน เช่น แคลิฟอร์เนีย หากไม่รายงานอาจ ถูกดำเนินคดีอาญา หรือเพิกถอนใบอนุญาต ส่วนสหราชอาณาจักร ภายใต้ Firearms Act 1968 ต้องแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง หากฝ่าฝืนอาจ ถูกดำเนินคดี และเพิกถอนใบอนุญาตทันที และมี Statutory Guidance กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทั่วประเทศ และสำหรับญี่ปุ่น:กฎหมาย Firearm and Sword Possession Control Law กำหนดให้แจ้งตำรวจท้องที่ทันที (โดยปกติภายใน 24 ชั่วโมง) หากไม่รายงานอาจ ถูกปรับ จำคุก และเพิกถอนใบอนุญาตโดยไม่ต้องเตือน

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับกรณีการสูญหายของอาวุธปืน จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษตามมาตรา 83 โดยบัญญัติว่า

จากเดิม

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 21 มาตรา 62 มาตรา 64 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 69 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”

แก้ไขใหม่

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 62 มาตรา 64 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 69 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ในกรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนไม่แจ้งเหตุตามมาตรา 7/1 หรือมาตรา 21 ภายในกำหนดเวลา ให้ระวาง

โทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้นายทะเบียนมีอำนาจพิจารณาปฏิเสธหรือเพิกถอนใบอนุญาตมีและใช้อาวุธปืนของผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ปัญหาประการสุดท้าย ปัญหาข้อพิจารณาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการลงโทษในคดีอาวุธปืน

มาตรการลงโทษคดีอาวุธปืนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการครอบครองและใช้ปืน ลดความเสี่ยงอาชญากรรมและการใช้ปืนในทางที่ผิด แต่กฎหมายไทยยังมีข้อจำกัด ทั้งในด้านการเพิกถอนใบอนุญาต การควบคุมการออกใบอนุญาต และการจัดการอาวุธที่ถูกยึด ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดมาตรฐานและอาจไม่เป็นธรรม

1) เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการเพิกถอนใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืน

กฎหมายไทยยังขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและไม่มีระบบติดตามประเมินผู้ถือใบอนุญาตต่อเนื่อง เช่น การตรวจสอบประวัติอาชญากรรม สุขภาพจิต หรือพฤติกรรมเสี่ยง จึงเกิดความเสี่ยงต่อการใช้ดุลยพินิจไม่เป็นธรรม และผู้เคยมีคุณสมบัติเหมาะสมอาจกลายเป็นผู้ไม่เหมาะสมโดยไม่ถูกตรวจสอบซ้ำ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกาใช้ Red Flag Laws อนุญาตให้ศาลสั่งยึดหรือเพิกถอนอาวุธปืนจากผู้ที่เป็นภัยต่อสาธารณะได้ทันที เช่น มีพฤติกรรมรุนแรงหรือปัญหาสุขภาพจิต โดยอาศัยคำร้องจากครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิด ส่วนญี่ปุ่นเพิกถอนใบอนุญาตตาม Firearm and Sword Possession Control Law หากพบพฤติกรรมเสี่ยงหรือกระทำผิดกฎหมาย อาวุธที่ถูกยึดต้องทำลายทันที ไม่อนุญาตให้ขายหรือโอน สำหรับสหราชอาณาจักร ภายใต้ Firearms Act 1968 และ Firearms (Amendment) Act 1997 ดำรวจสามารถเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อพบว่าผู้ครอบครองเป็นภัยต่อสาธารณะ หรือมีประวัติอาชญากรรมร้ายแรง/ปัญหาสุขภาพจิต อาวุธที่ยึดต้องทำลาย เช่นเดียวกับญี่ปุ่น

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการเพิกถอนใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืน จึงเห็นควรเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 22/1 โดยบัญญัติว่า

“การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 22 ให้กระทำได้ต่อเมื่อปรากฏพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) ผู้รับใบอนุญาตใช้หรือครอบครองอาวุธปืนในลักษณะที่เป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ผู้รับใบอนุญาตมีพฤติการณ์ข่มขู่ คุกคาม หรือทำให้ประชาชนทั่วไปตกอยู่ในความหวาดกลัวโดยไม่มีเหตุอันควร
- (3) ผู้รับใบอนุญาตมีพฤติกรรมรุนแรง หรือมีประวัติการกระทำผิดเกี่ยวกับความรุนแรงหรืออาวุธปืน
- (4) ผู้รับใบอนุญาตมีปัญหาทางสุขภาพจิต หรือพฤติกรรมอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสาธารณะ

การพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 66 โดยบัญญัติเพิ่มเติมใหม่ในวรรคต่อมาว่า

“ให้จัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบสถานะของผู้ได้รับใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืนอย่างสม่ำเสมอ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรม ฐานข้อมูลสุขภาพจิต และฐานข้อมูลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประเมินความเหมาะสมในการถือครองและใช้อาวุธปืนต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

กรณีผู้รับใบอนุญาตต้องโทษจำคุกไม่ว่าในความผิดใดหรือปรากฏว่ามีสภาพเป็นผู้มีปัญหาสุขภาพจิตที่เป็นอุปสรรคต่อการครอบครองอาวุธปืน ให้นายทะเบียนมีหน้าที่เพิกถอนใบอนุญาตโดยไม่ต้องรอการแจ้งจากผู้ถือใบอนุญาตได้ทันที”

รวมทั้งเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 ตรี โดยบัญญัติว่า

“ผู้ใดไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลตามมาตรา 66 ไม่ว่าจะทั้งโดยการปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล ปิดบัง หรือขัดขวางการดำเนินการตรวจสอบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตจนกว่าผู้นั้นจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย”

2) ปัญหามาตรการลงโทษทางปกครองในการงออกใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืน

ในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัดสำคัญ คือ กฎหมายยังขาดกลไกเชิงรุกในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมและสุขภาพจิตของผู้ขออนุญาตอย่างเป็นระบบก่อนการอนุญาต และไม่มีกำหนดกระบวนการติดตามสถานะผู้ถือใบอนุญาตอย่างต่อเนื่องภายหลังการออกใบอนุญาต ส่งผลให้การปฏิเสธการออกใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาตยังขาดความสอดคล้องและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อความปลอดภัยของสังคม ช่องโหว่นี้อาจทำให้การปฏิเสธหรือเพิกถอนใบอนุญาตเสี่ยงต่อความปลอดภัยของสังคม

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกา มีกฎหมาย Red Flag Laws อนุญาตให้ยึดหรือปฏิเสธการออกใบอนุญาตหากมีการแจ้งเตือนว่าผู้ขออาจก่ออันตราย โดยให้ความสำคัญกับการประเมินพฤติกรรมและสุขภาพจิต และดำเนินการได้รวดเร็ว ส่วนญี่ปุ่นระบบการออกใบอนุญาตเข้มงวดและละเอียด ต้องตรวจสอบประวัติอาชญากรรมและสุขภาพจิตอย่างรอบคอบ หากพบความเสี่ยงจะปฏิเสธการออกใบอนุญาตทันที และสำหรับสหราชอาณาจักร ภายใต้อายุ Firearms Act 1968 และ Firearms (Amendment) Act 1997 มีหลักเกณฑ์ชัดเจนในการปฏิเสธใบอนุญาตสำหรับผู้มี ประวัติอาชญากรรม ร้ายแรงหรือปัญหาสุขภาพจิต และมีระบบตรวจสอบที่เป็นมาตรฐาน

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหามาตรการลงโทษทางปกครองในการงออกใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืน จึงเห็นควรเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13 วรรคท้าย โดยบัญญัติว่า

“ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ประวัติสุขภาพจิต และพฤติกรรมของผู้ขอใบอนุญาตก่อนการอนุญาตทุกครั้ง รวมถึงมีอำนาจปฏิเสธการออกใบอนุญาต หากปรากฏข้อมูลอัน

สมควรเชื่อว่าผู้ขอใบอนุญาตมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓/๑ หรือมีพฤติการณ์เสี่ยงที่จะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน”

เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13/1 โดยบัญญัติว่า

“ในกรณีที่ตรวจสอบพบว่าผู้ขอใบอนุญาตครอบครองและใช้อาวุธปืนมีพฤติการณ์ดังต่อไปนี้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิเสธการออกใบอนุญาตทันที

- (1) มีประวัติการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรง ความมั่นคง หรืออาชญากรรมร้ายแรง ภายในสิบปีที่ผ่านมา
- (2) มีประวัติปัญหาสุขภาพจิตที่เสี่ยงต่อการใช้ความรุนแรง หรือได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
- (3) มีพฤติการณ์เกี่ยวพันกับกลุ่มอาชญากรรม หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรผิดกฎหมายที่อาจใช้หรือครอบครองอาวุธเพื่อการกระทำผิด
- (4) มีพฤติกรรมประพฤติก้าวร้าวอย่างร้ายแรงซ้ำซาก อันอาจกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ให้การปฏิเสธการออกใบอนุญาตเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 จัตวา โดยบัญญัติว่า

“ผู้ใดในการขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ข้อมูลเท็จ หรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมหรือปัญหาสุขภาพจิต เพื่อให้ตนเองได้รับใบอนุญาตโดยไม่ชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๓) ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาในคดีอาวุธปืน: กรณีการรับอาวุธปืนและการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ถูกริบ

ประเทศไทยยังขาดระบบบริหารจัดการปืนที่ถูกริบที่ชัดเจน ทั้งในด้านการเก็บรักษา การทำลาย หรือการกำจัดอาวุธที่ใช้ไม่ได้การป้องกันไม่ให้อาวุธปืนกลับเข้าสู่มือบุคคลที่ไม่เหมาะสม เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกา ภายใต้ NFA และ GCA มีขั้นตอนชัดเจนในการริบและทำลายปืนที่ใช้ผิดกฎหมาย ปืนที่ใช้ไม่ได้จะถูกทำลายหรือส่งไปยังหน่วยงานรับผิดชอบ ส่วนญี่ปุ่นปืนที่ถูกริบจะถูกส่งมอบและ ทำลายทันที เป็นส่วนหนึ่งของระบบควบคุมปืนที่เข้มงวด และสำหรับสหราชอาณาจักร ภายใต้ Firearms Act 1968 และ 1997 ดำรวจสามารถริบปืนและ ต้องทำลายทันที โดยไม่อนุญาตให้ขายหรือโอน

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาระบบการจัดการลงโทษทางอาญาในคดีอาวุธปืน: กรณีการรับอาวุธปืนและการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ถูกริบ จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 67/1 โดยบัญญัติว่า

“เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ริบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายดำเนินการทำลายทรัพย์สินดังกล่าวภายในระยะเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่

ได้รับทรัพย์สิน เว้นแต่ในกรณีที่อาวุธปืนดังกล่าวได้รับอนุญาตให้นำไปใช้เพื่อราชการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้หน่วยงานดังกล่าวจัดทำบัญชีรายการและรายงานผลการทำลายเสนอต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นประจำทุกปี”

เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 72 ตรี โดยบัญญัติว่า

“เจ้าพนักงานผู้ใดกระทำโดยทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำให้อาวุธปืนที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วตกไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

4) ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษทางแพ่งในคดีอาวุธปืน

การลงโทษทางแพ่งในคดีอาวุธปืนเป็นมาตรการที่มุ่งให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหาย ต่อบุคคลหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการครอบครองหรือใช้อาวุธปืนผิดกฎหมาย เช่น การฟ้องเรียกค่าเสียหายจากกรณีบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือทรัพย์สินเสียหายอันเกิดจากการใช้อาวุธปืนที่ไม่ได้รับอนุญาตในประเทศไทย การเรียกร้องทางแพ่งอาศัยหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัด เนื่องจากผู้กระทำความผิดมักไม่สามารถชำระค่าเสียหายได้ หรือการติดตามและบังคับคดีให้ชำระหนี้ทำได้ยาก

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายอย่าง Firearm Owners' Protection Act (FOPA) ที่เปิดช่องให้ฟ้องทางแพ่งทั้งในระดับรัฐและรัฐบาลกลาง โดยผู้เสียหายสามารถฟ้องเจ้าของปืน หรือแม้แต่ผู้ผลิต/ผู้ขายปืนในกรณีละเมิดความปลอดภัย ส่วนญี่ปุ่นมีระบบการฟ้องเรียกค่าเสียหายที่เข้มงวด ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนต่อความเสียหายที่เกิดจากการครอบครองหรือใช้อาวุธปืนผิดกฎหมาย และสำหรับสหราชอาณาจักร ภายใต้ Firearms Act 1968 และ 1997 ผู้เสียหายสามารถฟ้องทางแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดได้ การชดเชยครอบคลุมทั้งบาดเจ็บ สูญเสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหาย

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับ การลงโทษทางแพ่งในคดีอาวุธปืน จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 68/1 โดยบัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีการใช้หรือครอบครองอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง หรือสิ่งเทียมอาวุธปืน โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการชดเชยค่าเสียหายนั้นอาจเป็นการชดเชยค่าเสียหายจริงและค่าเสียหายเชิงพาณิชย์ที่เกิดจากการกระทำความผิด รวมถึงการดำเนินการทางแพ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถดำเนินการตามกระบวนการฟ้องร้องตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ การชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวไม่กระทบต่อสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง”

เอกสารอ้างอิง

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, “ขั้นตอนการดำเนินการออกใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว,” 22 กันยายน 2564.

Firearm and Sword Possession Control Law, Article 2

NPA, **Organized Crime Department** [Online], available URL: https://www.npa.go.jp/english/bureau/organized_crime_department/index.html, 2025 (April, 5).

Reagan Gerry, “Changing Perceptions of Gun Control in Japanese Society,”

Drake University Social Science Journal (2023), pp. 1-16.

UK Home Office, “Guide on Firearms Licensing Law,” November 2022.